GRENS PAAL 12
grensverleggende infraplanners

Bereikbaarheid van het Zuyderland MC

Gemeente Heerlen

Aan	Gemeente Heerlen
Project	Bereikbaarheid van het Zuyderland MC
Datum	9 januari 2025
Uw kenmerk	
Ons kenmerk	24-0609-01
Onderwerp	Rapportage definitief
Contactpersoon	Ir. Loraine Uringa - Zweers
Vrijgegeven door	Ing. Jeroen Smolenaers
Bijlagen	-
Versie	Definitief

© Grenspaal12 Niets uit dit bestek/drukwerk mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt d.m.v. drukwerk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Grenspaal12, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoud

Inhoud 3
1 Inleiding 6
1.1 Zorgen bij de gemeente Heerlen over de bereikbaarheid van de zorg aanleiding tot dit onderzoek 6
1.1.1 Zorggebied van het Zuyderland is bepaald op basis van kortste reistijd met de auto 7
1.1.2 Bereikbaarheid van het ziekenhuis voor particulieren met de auto en het OV op buurtniveau in kaart gebracht 7
1.1.3 Toename in reistijden van de ambulances bepaald met behulp van rijtijdendata van het RIVM 7
1.1.4 Conclusie van dit rapport is een vergelijking van de resultaten met die van de regietafel 8
2 Het zorggebied 10
2.1 In het zorggebied van het Zuyderland wonen ruim 400.000 inwoners 10
2.2 Hoogcomplexe zorg op één locatie leidt altijd tot een toename in de reistijd voor inwoners in het zorggebied 10
3 Bereikbaarheid met de auto 12
3.1 Toekomstig bereikbaarheid binnen 15 minuten niet meer mogelijk voor maximaal 210.000 inwoners 12
3.2 Voor ca. 2% van de inwoners ligt de locatie in Sittard-Geleen op maximaal 34 minuten reistijd 12
3.3 De reistijd neemt gemiddeld toe met 3 tot 6 minuten, maximaal met 19 minuten 13
3.4 Maximale reiskosten in scenario Sittard-Geleen HC twee keer zo hoog als nu 13
4 Bereikbaarheid met het openbaar vervoer 16
4.1 Bereikbaarheid met het OV nu al voor 40% onacceptabel 16
4.2 Heerlen HC - 'Slechts' 36% van de inwoners bereikt het ziekenhuis binnen een acceptabele reistijd 16
4.3 Sittard-Geleen HC – voor nog eens 10% meer inwoners wordt de reistijd onacceptabel 17
4.4 Sittard-Geleen HC - Bijna 30% van de inwoners meer dan 60 minuten onderweg 17
4.5 Gemiddelde reistijd naar 37 of 47 minuten 17
4.6 De reistijd stijgt met maximaal 53 minuten 17
4.7 Reizen met het openbaar vervoer wordt onbetaalbaar 17
5 Aanrijdtijden van ambulances 21
5.1 Aanrijtijden naar patiënten blijven gelijk 21
5.2 Ambulancezorg Limburg verwacht ook in 2030 aan de responsetijdnorm van 15 minuten te kunnen voldoen 21

5.3 De bereikbaarheidsnorm van 45 minuten is geen prestatienorm 21
5.4 De gemiddelde reistijd is nu 21 minuten en maximaal 36 minuten 22
5.5 Een gemiddelde toename van 2,6 minuten reistijd als Heerlen hoogcomplexe zorg biedt 22
5.6 Gemiddelde toename in reistijd twee keer zo hoog als de hoogcomplexe zorg wordt geboden in Sittard-Geleen 22
5.7 Totale reistijd ambulances voor inwoners van Simpelveld, Vaals en Kerkrade >35 minuten 22
5.8 Reistijd tijdens en buiten de spits gelijk 22
6 Rapport regietafel 25
6.1 De bereikbaarheid van het Zuyderland in Heerlen is beter 25
6.2 Grote verschillen in de gemiddelde reistijdtoename 25
6.3 Wij bereken de gemiddelde reistijdtoename voor alle inwoners van het zorggebied 25
6.4 Wij berekenen de bereikbaarheid met OV op buurtniveau 26
6.5 Bereikbaarheidsnorm van 45-minuten wordt niet overschreden door ambulances 26
6.6 De reiskosten nemen aanzienlijk toe 26

1 Inleiding

1 Inleiding

1.1 Zorgen bij de gemeente Heerlen over de bereikbaarheid van de zorg aanleiding tot dit onderzoek

In de zomer van 2023 presenteerde het Zuyderland een plan voor de toekomst van haar locaties in Heerlen en Sittard-Geleen. Het plan stuitte op veel protest en leidde ertoe dat de directie van het ziekenhuis samen met Zorgverzekeraar CZ een bredere maatschappelijke verkenning startte over de toekomst van zorg; de regietafel. In mei van dit jaar is het rapport van de regietafel gepubliceerd. Daarin is uiteengezet hoe is gekomen tot een scenario waarin zoveel mogelijk zorg op beide locaties wordt geboden, maar de spoedzorg anders wordt ingericht. Concreet betekent dit dat op één locatie hoogcomplexe spoedzorg wordt geboden, met een Intensive Care (IC), Operatie Kamer (OK), beddenhuis en geboortecentrum. Op basis van een aantal toetsingscriteria is de locatie Sittard-Geleen gekozen als locatie met hoogcomplexe zorg, waar deze voorzieningen worden gecentreerd vanaf 2030. Eén van deze criteria is de toegankelijkheid van de zorg, waarin de reistijden voor particulieren (met de auto en het openbaar vervoer) en de aanrijdtijden van de ambulances is beschouwd.
Ongeacht op welke locatie de voorzieningen voor hoogcomplexe zorg worden gevestigd, de gemiddelde reistijd voor inwoners in Zuid-Limburg neemt toe. De verschillen in bereikbaarheid tussen de locaties Sittard-Geleen en Heerlen waren volgens het rapport van de regietafel echter klein en de aanrijdtijden van de ambulances goed. Over deze conclusies zijn er bij de gemeente Heerlen twijfels en men is kritisch op de rapportage en de onderbouwing voor de keuze voor Sittard-Geleen.
Er zijn daarnaast ook grote zorgen over de impact van dit besluit op de kwetsbare doelgroepen in de regio, zoals ouderen of huishoudens met een laag inkomen (<120% van het sociaal minimum). Tenslotte wonen er in deze regio gemiddeld meer inwoners waar een verhoogd risico voor vervoersarmoede bestaat en waar ook zorgmijding, als gevolg van de toenemende reistijd en reiskosten, een reëel risico is.[1]

De gemeente Heerlen heeft Grenspaal12 gevraagd om een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de bereikbaarheid van het ziekenhuis voor inwoners in de regio. Enerzijds om de vraagtekens die het rapport van de regietafel oproept weg te nemen, maar ook om een beter beeld te krijgen van wat dit besluit nu echt betekent voor de inwoners van deze regio.

Dit rapport geeft inzicht in de reistijd en reiskosten in de huidige situatie[2] en hoe deze toenemen afhankelijk van of de hoogcomplexe zorg wordt aangeboden in Heerlen of in Sittard-Geleen. In de volgende paragrafen is de aanpak van dit onderzoek verder toegelicht.

[1] G. Uitbeijerse, (2019). *Risico op vervoersarmoede onder huishoudens in Utrecht en Heerlen.*
2 Met ingang van 1 oktober 2024 is er al geen sprake meer van een SEH in Sittard-Geleen, maar een Acute Zorg Afdeling (AZA). Omdat dit onderzoek een reactie is op het rapport van de regietafel dat is opgesteld voordat de SEH op deze locatie werd afgeschaald, wordt in dit rapport nog uitgegaan van de situatie van voor oktober 2024.

1.1.1 *Zorggebied van het Zuyderland is bepaald op basis van kortste reistijd met de auto*

Het onderzoek kan worden gedefinieerd als een GIS-analyse op buurtniveau, waarin ook CBS-statistieken over inwoners en huishoudtypen op buurtniveau is geraadpleegd. Allereerst is het zorggebied van het Zuyderland MC, op basis van de kortste reistijd met de auto, op kaart gezet *(H2)*. Voor inwoners van dit gebied is in de rest van het onderzoek bepaald wat de reistijd nu is en in de toekomst zal zijn.

1.1.2 *Bereikbaarheid van het ziekenhuis voor particulieren met de auto en het OV op buurtniveau in kaart gebracht*

De analyse van de bereikbaarheid voor particulieren gaat over de bereikbaarheid met de auto (H3) en het openbaar vervoer (H4). Voor een bezoek aan de spoedeisende hulp reist men voornamelijk met de auto, maar voor de langdurige opnames is het ook van belang dat de locatie goed bereikbaar is met het openbaar vervoer. Voor beide is zowel de (toename in) de reistijd als de reiskosten in beeld gebracht.
Om te bepalen wat acceptabele reistijden zijn om een ziekenhuislocatie te bereiken, is gebruik gemaakt van recent onderzoek van het Kennisinstituut voor de Mobiliteit (KiM)[3]. Volgens dit rapport zou 75% van de respondenten, voor ziekenhuizen;

- een reistijd tot 30 minuten met de auto acceptabel vinden;
- een reistijd tot 35 minuten met het OV acceptabel vinden.

In het onderzoek van het KiM wordt geen onderscheid gemaakt in een bezoek voor poliklinische behandelingen of spoedeisende hulp. Aangenomen wordt dat de acceptabele reistijd met de auto voor spoedeisende hulp wel lager is dan 30 minuten en gaan we uit van 15 minuten.

1.1.3 *Toename in reistijden van de ambulances bepaald met behulp van rijtijdendata van het RIVM*

Twee verschillende normen staan centraal in de analyse van de reistijden van de ambulancediensten (H5); de responstijd van 15 minuten en de bereikbaarheidsnorm van 45 minuten. Om te bepalen wat de totale reistijd van de ambulances nu is en wat die in de voorliggende toekomstscenario's zal zijn, is gebruik gemaakt van rijtijdendata van het RIVM. Deze data komt uit het verkeersmodel ambulancezorg en is recent met ritdata van Ambulancezorg Nederland gekalibreerd. Deze rijtijdendata is gekoppeld aan het numerieke deel van de postcode (PC4) en is naar de buurtindeling vertaald.

[3] Marije Hamersma en Iris Roeleven, (2024). *Acceptabele bereikbaarheid. Een reizigersperspectief.*

1.1.4 Conclusie van dit rapport is een vergelijking van de resultaten met die van de regietafel

Tot slot worden de verkregen resultaten vergeleken met het rapport van de regietafel (H6). De verschillen in de resultaten en aanpak worden toegelicht. Mede door de gesprekken die hebben plaatsgevonden met het RIVM, Gupta Strategist en Ambulancezorg Limburg kunnen de resultaten in perspectief worden geplaatst.

2 Het zorggebied

2 Het zorggebied

2.1 In het zorggebied van het Zuyderland wonen ruim 400.000 inwoners

De kaart in figuur 1 toont het zorggebied van het Zuyderland MC (groen), Maastricht UMC+ (roze) en het Laurentius Ziekenhuis in Roermond (wit). Deze verdeling is op basis van het dichtstbijzijnde ziekenhuis (reistijd) met de auto. Het Zuyderland heeft met ruim 400.00 inwoners het grootste zorggebied en opereert vanuit Sittard-Geleen en Heerlen. Inwoners van de Westelijke Mijnstreek, Parkstad en een deel van het Heuvelland zijn op deze twee locaties aangewezen. Een deel van de gemeente Echt-Susteren, in het noorden van Zuid-Limburg, is op basis van de reistijd toebedeeld aan het Laurentius Ziekenhuis in Roermond.

2.2 Hoogcomplexe zorg op één locatie leidt altijd tot een toename in de reistijd voor inwoners in het zorggebied

Bijna 175.000 inwoners wonen het dichtste bij de locatie Sittard-Geleen, voor ruim 240.000 inwoners is dit de locatie in Heerlen. Afhankelijk van waar de zorg wordt geboden, de concentratie van de hoogcomplexe zorg naar één van beide locaties zal leiden tot een toename in de reistijd voor patiënten en bezoekers die wonen in dit zorggebied. Concentratie van hoogcomplexe zorg in Sittard-Geleen leidt tot een toename in reistijd voor meer inwoners, dan bij concentratie in Heerlen. Voor een deel van de inwoners wordt het ziekenhuis in Roermond of Maastricht het dichtstbijzijnde ziekenhuis met hoogcomplexe zorg.

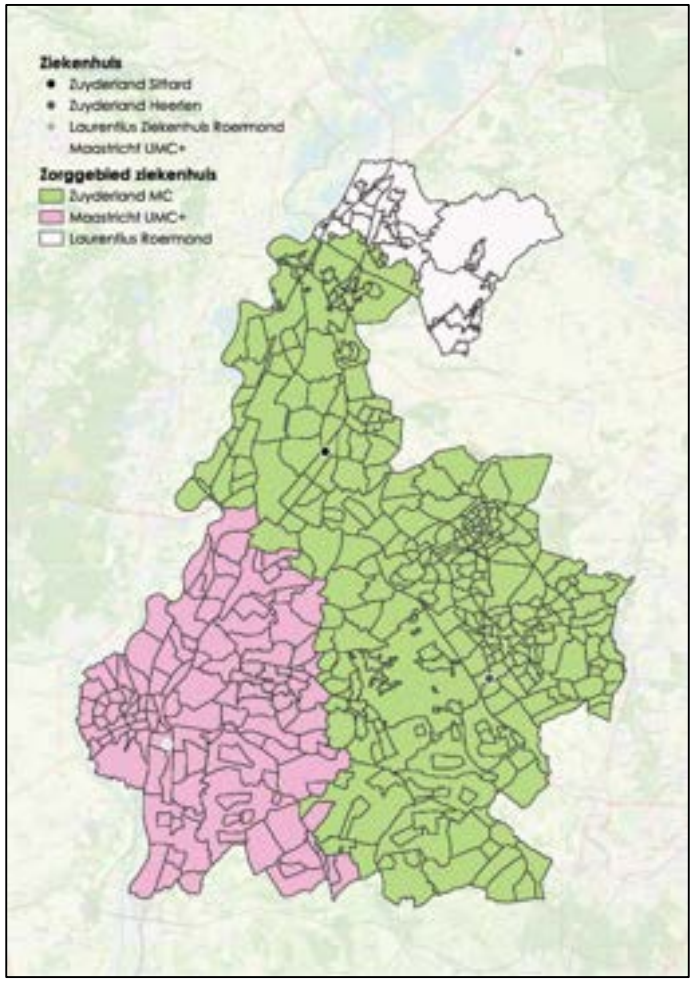

Figuur 1: Het zorggebied van de ziekenhuizen in de regio Zuid-Limburg[4]

[4] *Bron: OpenStreetMap. Ontwikkeld met behulp van QGIS en de TravelTime Plugin.*

3 Bereikbaarheid met de auto

3 Bereikbaarheid met de auto

In dit hoofdstuk is de bereikbaarheid met de auto voor inwoners uit het zorggebied uiteengezet.

3.1 Toekomstig bereikbaarheid binnen 15 minuten niet meer mogelijk voor maximaal 210.000 inwoners

Tabel 1 toont hoeveel inwoners in het huidige zorggebied van het Zuyderland binnen 15 of 30 minuten het ziekenhuis op dit moment kunnen bereiken. Voor met name spoedeisende hulp of een bevalling is het prettig om zo snel mogelijk bij een zorglocatie te zijn.

Op dit moment heeft 87% binnen 15 minuten reistijd toegang tot een ziekenhuis waar ook hoogcomplexe, spoedeisende hulp wordt geboden. Bijna 60% behoudt een bereikbaarheid binnen 15 minuten in het scenario Heerlen Hoogcomplex, 20% meer dan in het scenario Sittard-Geleen Hoogcomplex. Dat is een verschil van bijna 90.000 inwoners.

3.2 Voor ca. 2% van de inwoners ligt de locatie in Sittard-Geleen op maximaal 34 minuten reistijd

Wanneer hoogcomplexe zorg niet meer wordt geboden op de locatie in Heerlen, zal dit voor ca. 2% van de inwoners betekenen dat de reistijd onacceptabel wordt, met een maximale reistijd van 34 minuten. De reistijd is op buurtniveau gevisualiseerd in de kaarten in figuur 2.

*Tabel 1: Aantal/**percentage** inwoners dat een bepaalde reistijd heeft met de auto - nu en in de toekomst*

Auto - Bereikbaarheid			
Aantal inwoners dat binnen x aantal minuten de locatie kan bereiken met de auto	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
15 minuten	361515 **86,7%**	241515 **57,9%**	157980 **37,9%**
Acceptabele reistijd 30 minuten	**417125** **100%**	**417125** **100%**	**407400** **98%**

Tabel 2: De gemiddelde en maximale reistijd (toename) met de auto - nu en in de toekomst

Reistijd met de auto (min)			
	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
Max. reistijd	23	28	34
Gem. reistijd	11	14	17
Max. toename in reistijd		19	17
Gem. toename in reistijd		3	6

Tabel 3: De gemiddelde en maximale reiskosten (toename) met de auto - nu en in de toekomst

Auto - Reiskosten			
*Reiskosten met de auto voor bezoekers en patiënten (o.b.v. gereden kilometers * €0,223 (NIBUD))*	**NU**	**Heerlen Hoogcomplex**	**Sittard-Geleen Hoogcomplex**
Max. reiskosten	€ 4,1	€ 6,8	€ 8,2
Gem. reiskosten	€ 1,7	€ 3,0	€ 3,3
Max. toename in reiskosten		€ 5,5	€ 4,8
Gem. toename in reiskosten		€ 1,3	€ 1,6

3.3 De reistijd neemt gemiddeld toe met 3 tot 6 minuten, maximaal met 19 minuten

In tabel 2 staat samengevat wat de gemiddelde reistijd is voor alle inwoners in het zorggebied nu en wanneer de hoogcomplexe zorg enkel nog wordt geboden in Heerlen of Sittard-Geleen. De reistijd(toename) naar de locatie in Heerlen is gemiddeld genomen lager. De maximale reistijdtoename is zichtbaar in buurten rondom de locatie in Sittard-Geleen, daar leidt de toename in reistijd (19 minuten) niet tot een onacceptabele reistijd.

3.4 Maximale reiskosten in scenario Sittard-Geleen HC twee keer zo hoog als nu

De toename in de afstand die men moet afleggen, leidt ook tot een toename in de reiskosten, gemiddeld is dit bijna een verdubbeling (zie tabel 3). Het verschil in de gemiddelde reiskosten en toename tussen de scenario's Heerlen Hoogcomplex of Sittard-Geleen Hoogcomplex is beperkt. Het grootste verschil zit in de extremen; de maximale reiskosten nemen toe met respectievelijk 65% (Heerlen) en 100% (Sittard-Geleen).

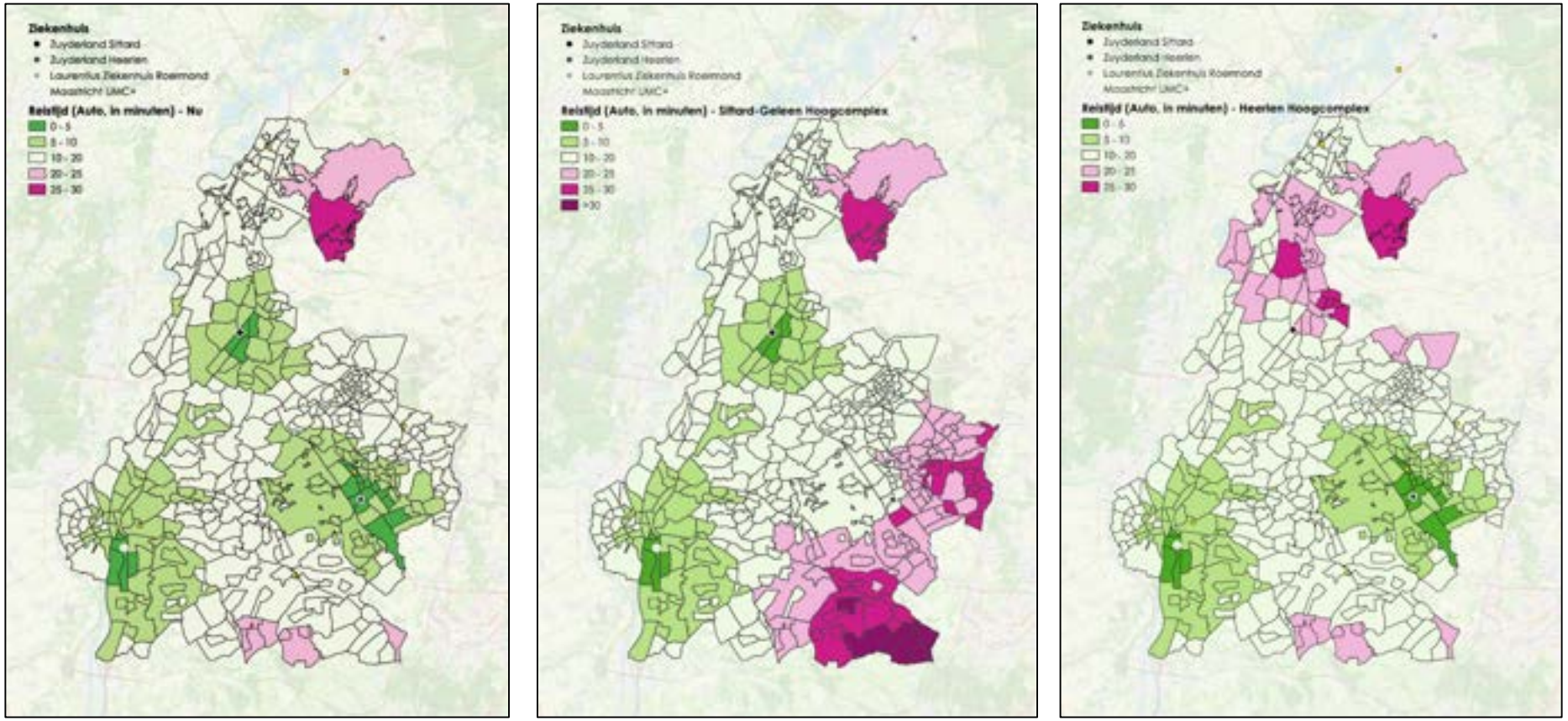

Figuur 2: De reistijd met de auto vanuit elke buurt naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis met hoogcomplexe zorg.
Bovenstaande kaarten tonen de reistijd nu(l), de reistijd wanneer de hoogcomplexe zorg van het Zuyderland wordt geconcentreerd in Sittard-Geleen (m) of in Heerlen (r). Hoe donkerder de kleur paars, des te hoger de reistijd voor inwoners in dat gebied.[5]

[5] *Bron: OpenStreetMap. Ontwikkeld met behulp van QGIS en de TravelTime Plugin.*

4 Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

4 Bereikbaarheid met het openbaar vervoer

In dit hoofdstuk is de bereikbaarheid met het openbaar vervoer voor inwoners uit het zorggebied uiteengezet.

4.1 Bereikbaarheid met het OV nu al voor 40% onacceptabel

Tabel 4 toont de bereikbaarheid in 15, 30, 35, 45 en 60 minuten voor alle inwoners, nu en in de verschillende scenario's. De bereikbaarheid van de ziekenhuislocaties van het Zuyderland is op dit moment voor zeker 40% van de inwoners onacceptabel. Voor bijna 95% van de inwoners ligt één van beide locaties binnen 45 minuten reistijd, ongeveer 1.500 inwoners hebben meer dan een uur nodig.
De kaarten in figuur 3 tonen de bereikbaarheid op buurtniveau. Elke buurt met een groene kleur heeft een reistijd van niet meer dan 35 minuten. Roze betekent een onacceptabele reistijd; hoe donkerder de kleur roze, des te langer ben je onderweg.

4.2 Heerlen HC - 'Slechts' 36% van de inwoners bereikt het ziekenhuis binnen een acceptabele reistijd

Wanneer hoogcomplexe zorg wordt geconcentreerd op één van beide locaties, wordt de reistijd voor meer inwoners onacceptabel. In het scenario Heerlen HC betekent dit een acceptabele reistijd voor ongeveer 36% van de inwoners.

*Tabel 4: Aantal/**percentage** inwoners dat een bepaalde reistijd heeft met het openbaar vervoer - nu en in de toekomst*

Openbaar Vervoer - Bereikbaarheid			
Aantal inwoners dat binnen x aantal minuten de locatie kan bereiken met het OV	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
15 minuten	29835 **7,2%**	23805 **5,7%**	6030 **1,4%**
30 minuten	189720 **45,5%**	108535 **26,0%**	82565 **19,8%**
45 minuten	393850 **94,4%**	309675 **74,2%**	186100 **44,6%**
60 minuten	415605 **99,6%**	415155 **99,5%**	315415 **75,6%**
Acceptabele reistijd 35 minuten	251930 **60%**	150600 **36%**	107355 **26%**

Tabel 5: De gemiddelde en maximale reistijd (toename) met het openbaar vervoer - nu en in de toekomst

Reistijd met het openbaar vervoer (min)			
	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
Max. reistijd	88	96	88
Gem. reistijd	31	37	47
Max. toename in reistijd		35	53
Gem. toename in reistijd		6	16

4.3 Sittard-Geleen HC – voor nog eens 10% meer inwoners wordt de reistijd onacceptabel

De locatie in Sittard-Geleen is voor meer inwoners, minder goed bereikbaar met het openbaar vervoer. Nog maar een kwart van de inwoners kan binnen een acceptabele reistijd het ziekenhuis bereiken.

4.4 Sittard-Geleen HC - Bijna 30% van de inwoners meer dan 60 minuten onderweg

Bijna alle inwoners in het zorggebied van het Zuyderland kunnen uiteindelijk binnen maximaal 60 minuten het ziekenhuis in Heerlen bereiken. Voor de locatie in Sittard-Geleen geldt dit voor niet meer dan driekwart van de inwoners. Dat betekent dat in het scenario Sittard-Geleen HC, ruim 100.000 inwoners meer dan 60 minuten moeten reizen om een ziekenhuis te bereiken dat hoogcomplexe, spoedeisende hulp biedt.

4.5 Gemiddelde reistijd naar 37 of 47 minuten

De reistijd naar één van beide locaties is op dit moment 31 minuten, net onder de acceptabele reistijd van 35 minuten. Deze zal stijgen naar 37 minuten in het scenario Heerlen HC en 47 minuten in het scenario Sittard-Geleen HC.

4.6 De reistijd stijgt met maximaal 53 minuten

De reistijd stijgt met name flink voor mensen die nu in de nabijheid van het ziekenhuis wonen. De kaarten in figuur 4 tonen dit op buurtniveau; met name inwoners van de gemeenten Heerlen, Kerkrade en Vaals gaan flink achteruit op de OV- bereikbaarheid.

4.7 Reizen met het openbaar vervoer wordt onbetaalbaar

Steekproefsgewijs is voor een aantal buurten onderzocht wat de invloed van het besluit is op de reiskosten met het openbaar vervoer (met behulp van 9292ov.nl). Voor beide toekomstscenario's zijn buurten uitgezocht waar relatief veel huishoudens rondkomen van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum en waarvoor de reistijd aanzienlijk toeneemt. Daaruit blijkt dat op dit moment voor deze buurten de reiskosten, enkele reis, rond de €3,00 liggen. Voor al deze inwoners nemen, onafhankelijk van het scenario, de reiskosten toe naar gemiddeld €9,5 enkele reis, dit is een verdrievoudiging van de reiskosten. Voor inwoners in de gemeente Vaals zijn de reiskosten het hoogst; daar stijgen de kosten van €4,40 naar €13,40 enkele reis.

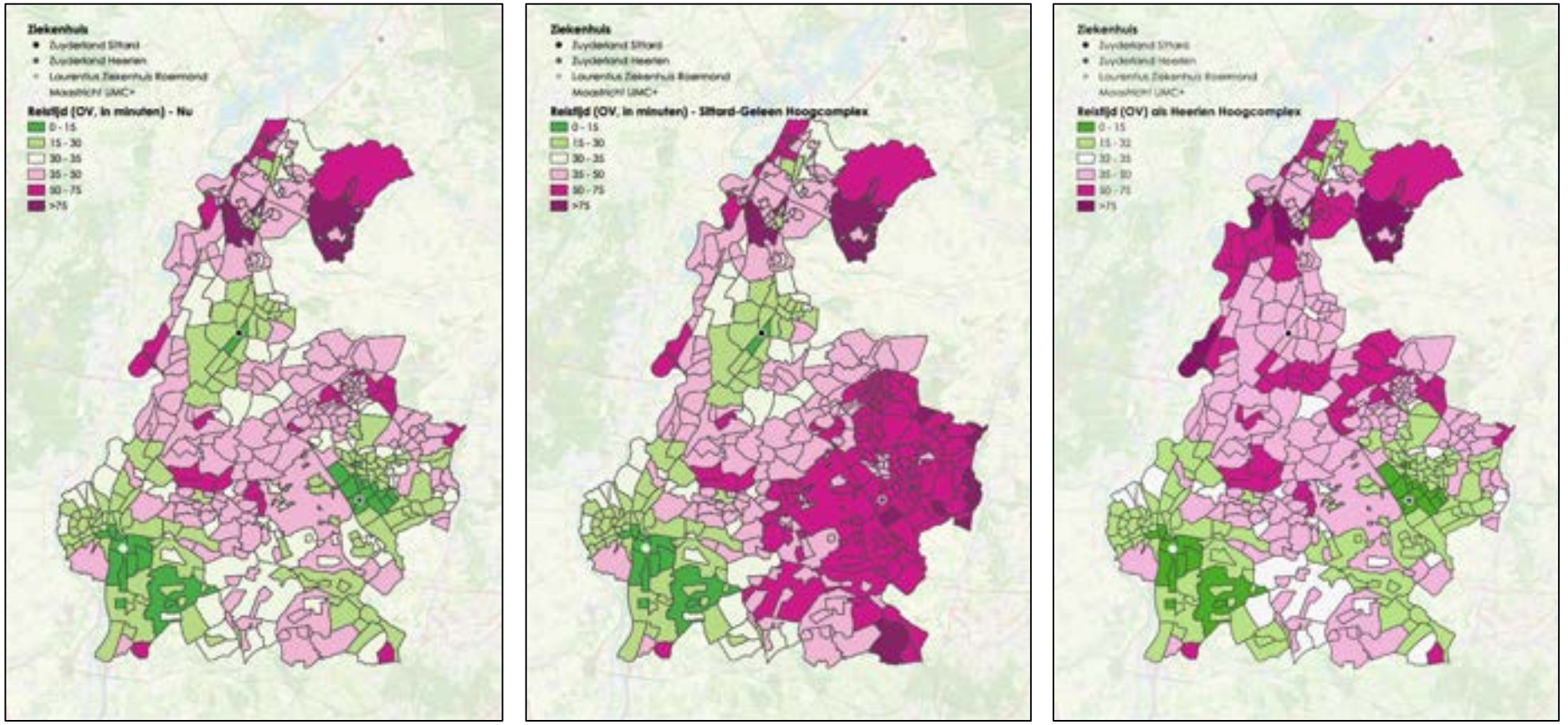

Figuur 3: De reistijd met het openbaar vervoer vanuit elke buurt naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis met hoogcomplexe zorg. Bovenstaande kaarten tonen de reistijd nu(l), de reistijd wanneer de hoogcomplexe zorg van het Zuyderland wordt geconcentreerd in Sittard-Geleen (m) of in Heerlen (r). Hoe donkerder de kleur paars, des te hoger de reistijd voor inwoners in dat gebied.[6]

[6] *Bron: OpenStreetMap. Ontwikkeld met behulp van QGIS en de TravelTime Plugin.*

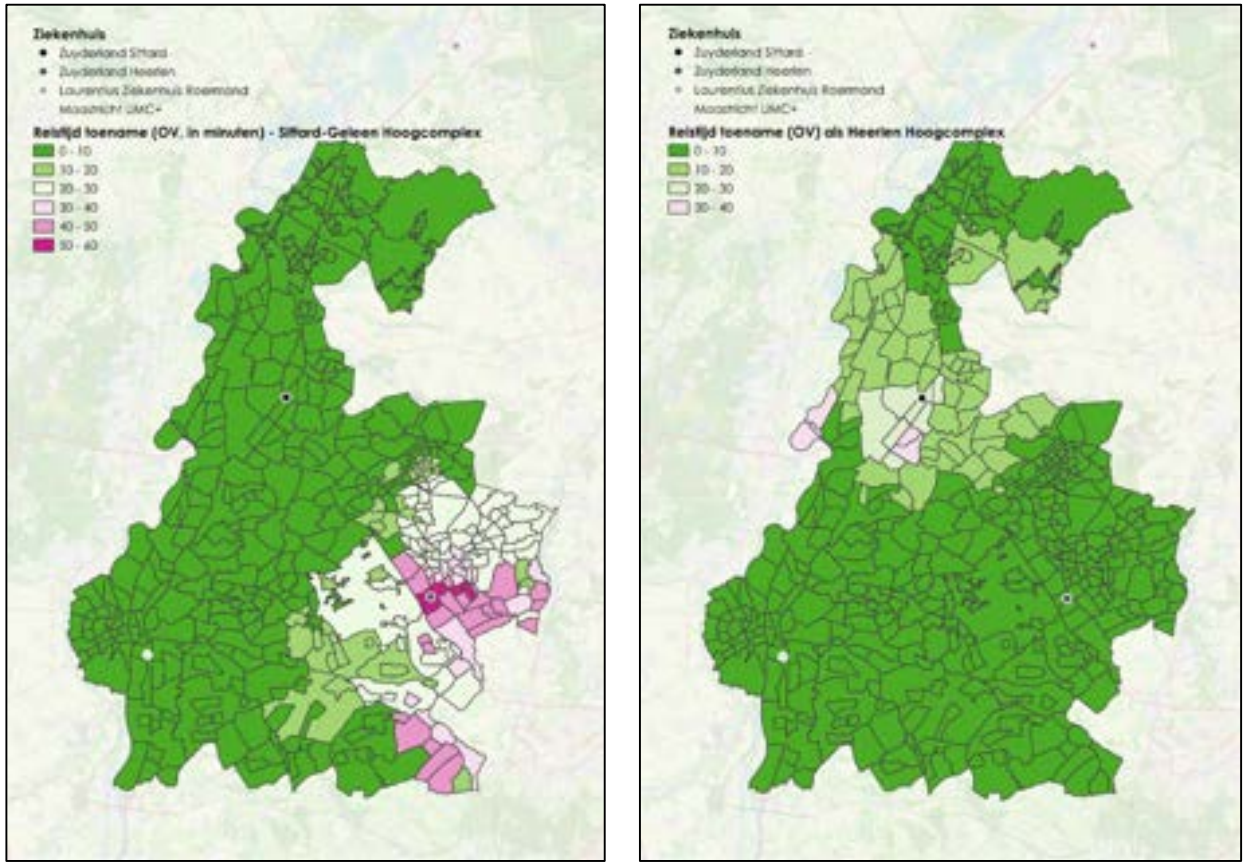

Figuur 4: De bovenstaande kaarten tonen de toename in de reistijd met het OV vanuit elke buurt naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis met hoogcomplexe zorg, wanneer deze wordt geconcentreerd in Sittard-Geleen (l) of in Heerlen (r). Hoe donkerder de kleur paars, des te hoger de toename in de reistijd voor inwoners in dat gebied.[7]

[7] *Bron: OpenStreetMap. Ontwikkeld met behulp van QGIS en de TravelTime Plugin.*

5 Aanrijdtijden van ambulances

5 Aanrijdtijden van ambulances

In dit hoofdstuk is beschreven hoe de sluiting van één van beide SEH's van het Zuyderland de transporttijden van de ambulancedienst beïnvloedt. Voor deze analyse is gebruik gemaakt van rijtijdendata uit het verkeersmodel van het RIVM, welk recent nog een update heeft gehad[8].

5.1 Aanrijtijden naar patiënten blijven gelijk

Figuur 5 toont (beknopt) de stappen in het ambulanceproces. Voor de Ambulancezorg is met name de responstijd van belang, de tijd die nodig is vanaf het moment dat de melding wordt gedaan, tot het moment dat de ambulance bij de casus arriveert. Hiervoor staat een streefwaarde van 15 minuten, met een maximum van 17 minuten. In 2023 was de responstijd in bijna 95% van de gevallen in Zuid-Limburg binnen de streefwaarde van 15 minuten[9]. De aanrijdtijd is afhankelijk van waar een ambulance vandaan komt en de standplaatsen van de ambulanceposten wijzigen niet. De aanrijdtijden blijven dus in elk scenario gelijk.

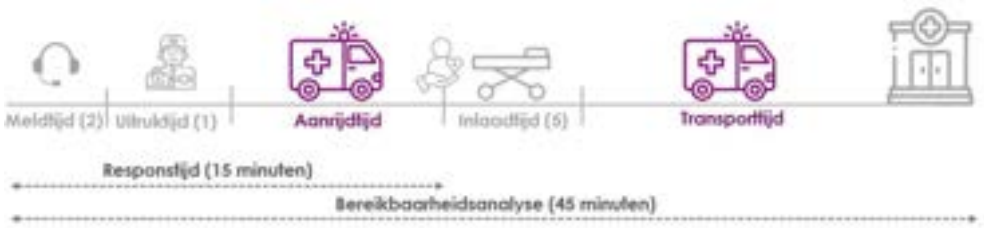

Figuur 5: Stappen in het ambulanceproces

5.2 Ambulancezorg Limburg verwacht ook in 2030 aan de responsetijdnorm van 15 minuten te kunnen voldoen

Bij de Ambulancezorg Limburg zijn vooralsnog geen grote zorgen als het gaat om het voldoen aan de prestatienorm van 15 minuten responstijd. In de eerste plaats omdat het besluit in principe niet leidt tot een toename in de aanrijdtijd van de ambulance. De beschikbaarheid van de ambulances verandert wel door de toename in de transporttijd, maar Zuid-Limburg is goed te bereiken en tot 2030 is voldoende tijd om voor te bereiden op de nieuwe situatie.

5.3 De bereikbaarheidsnorm van 45 minuten is geen prestatienorm

Het RIVM voert periodieke analyses uit om de bereikbaarheid van de spoedeisende zorg in Nederland te beoordelen. Deze onderzoeken richten zich op de spreiding en bereikbaarheid van Spoedeisende Hulp (SEH) afdelingen en acute verloskunde in ziekenhuizen, binnen de vastgestelde norm van 45 minuten. Deze 45-minutennorm dient als richtlijn voor de ruimtelijke verdeling van ziekenhuizen en is geen prestatienorm voor de ambulancezorg. Het model houdt rekening met een meldtijd van 2 minuten, een uitruktijd van 1 minuut en een inlaadtijd van 5 minuten, waarna met spoed naar de dichtstbijzijnde SEH wordt gereden[10].

[8] G.J. Kommer et al. (2021). *Rijtijdenmodel ambulancezorg – actualisatie 2021.*
[9] Ambulancezorg Nederland. (2024). *Dasboard Sectorkompas 2023.*
[10] G.J. Kommer. (2018). *Bereikbaarheidsanalyse SEH's en acute verloskunde 2018. Analyse gevoelige ziekenhuizen.*

Figuur 5 toont hoe in de bereikbaarheidsanalyse de *totale reistijd* wordt bepaald. De enige variabelen hierin zijn de aanrijdtijd en de transporttijd. De aanrijtijden zullen in de toekomstige situatie niet wijzigen, de transporttijd naar de dichtstbijzijnde SEH wel.

Tabel 6: De gemiddelde en maximale reistijd (toename) van de ambulance - nu en in de toekomst

Totale reistijd van de ambulance (min)	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
Max. reistijd	36,0	38,0	41,0
Gem. reistijd	20,8	23,7	25,3
Max. toename in reistijd		13,0	12,0
Gem. toename in reistijd		2,6	5,0

5.4 De gemiddelde reistijd is nu 21 minuten en maximaal 36 minuten

De rijtijdendata uit het verkeersmodel van het RIVM toont aan dat in de huidige situatie de gemiddelde totale reistijd 20,8 minuten is. Er wordt ruim aan de norm van 45 minuten voldaan, de maximale totale reistijd is 36 minuten. Het zijn met name inwoners in het zuiden van gemeenten als Gulpen-Wittem en Vaals waar de reistijden het langste zijn.

5.5 Een gemiddelde toename van 2,6 minuten reistijd als Heerlen hoogcomplexe zorg biedt

De transporttijden zullen bij sluiting van één van de SEH-locaties van het Zuyderland toenemen. Wanneer de locatie van Heerlen hoogcomplexe zorg biedt, neemt de reistijd gemiddeld toe met 2,6 minuten en is de maximale reistijd 38 minuten. De langste reistijd is voor inwoners van Grevenbicht-Papenhoven, in het westen van de gemeente Sittard-Geleen.

5.6 Gemiddelde toename in reistijd twee keer zo hoog als de hoogcomplexe zorg wordt geboden in Sittard-Geleen

De totale reistijd neemt gemiddeld met 5 minuten toe wanneer de hoogcomplexe zorg in Sittard-Geleen wordt geboden. De maximale reistijd is 41 minuten en geldt voor inwoners van Vaals.

5.7 Totale reistijd ambulances voor inwoners van Simpelveld, Vaals en Kerkrade >35 minuten

De kaarten in figuur 6 laten de veranderingen in de reistijd van de ambulances zien op buurtniveau. Deze kaarten laten goed het verschil zien tussen beide toekomstscenario's. In het scenario Sittard-Geleen Hoogcomplex geldt voor 11% van de inwoners een totale reistijd van meer dan 35 minuten (het huidige maximum). Dit zijn inwoners van met name de gemeenten Vaals, Simpelveld en Kerkrade. In het scenario Heerlen Hoogcomplex is dit voor 2% van de inwoners het geval en zij wonen in het noorden en westen van de gemeente Sittard-Geleen.

5.8 Reistijd tijdens en buiten de spits gelijk

Zowel de data van het RIVM als de ritdata van Ambulancezorg Limburg laat geen verschil zien in de gemiddelde rijtijden tijdens of buiten de spitsuren; dit lijkt geen effect te hebben op de bereikbaarheid van de ambulances.

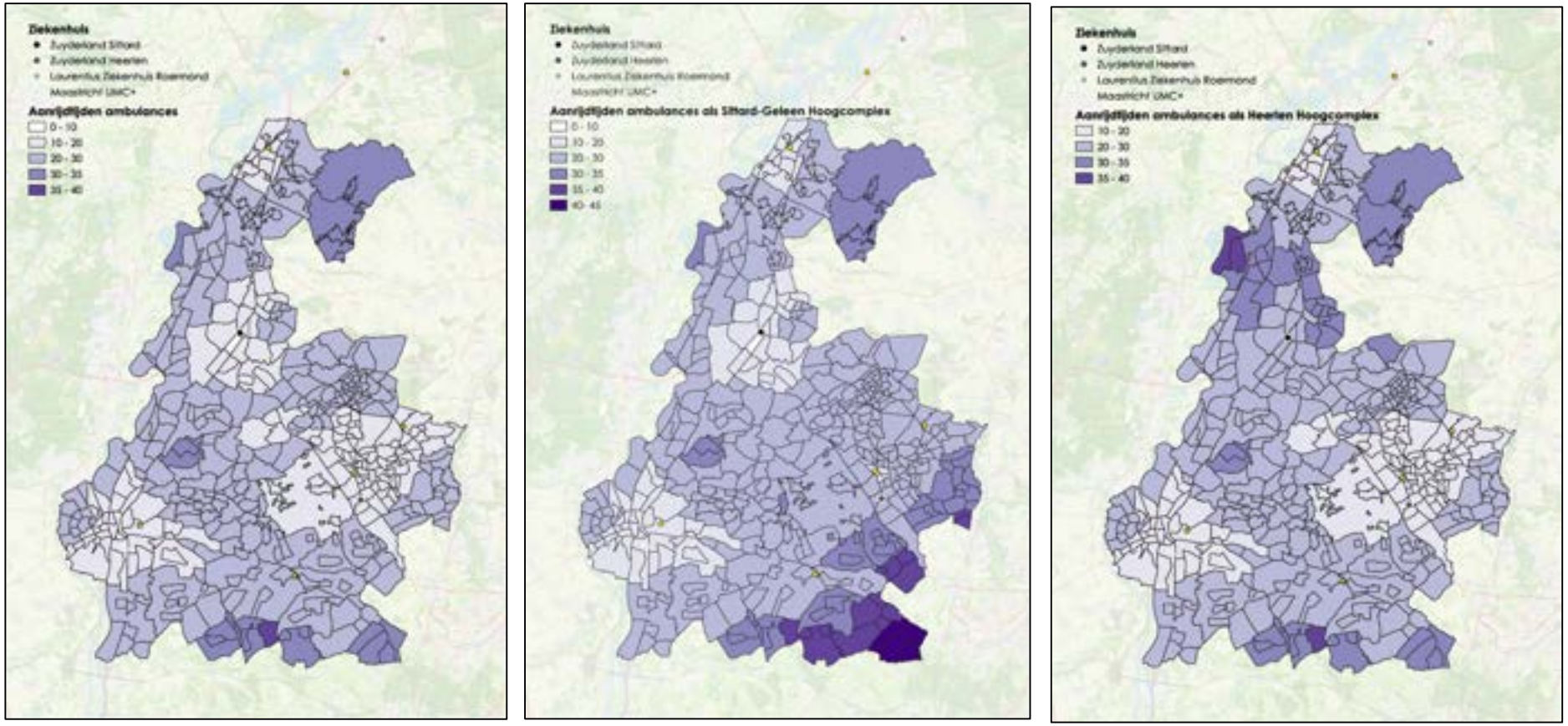

Figuur 6: Aanrijdtijden van de ambulances. Hoe donkerder de kleur paars, des te langer is de totale reistijd van de ambulance.[11]

[11] *Bron: OpenStreetMap. Ontwikkeld met behulp van QGIS en de riitijdendata van het RIVM.*

6 Rapport regietafel

6 Rapport regietafel

6.1 De bereikbaarheid van het Zuyderland in Heerlen is beter

Zowel deze studie als die van de regietafel naar de reistijden voor particulieren en de ambulances tonen hetzelfde aan: de locatie van het Zuyderland in Heerlen is beter bereikbaar dan de locatie in Sittard-Geleen. Dit is zichtbaar in de (gemiddelde) reistijden en toename van de reistijden met de auto, het OV en de ambulances.

Tabel 7: Vergelijking van de gemiddelde reistijden met de auto

Reistijd met de auto (min)	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
Gem. reistijd – REGIETAFEL	11,0	11,3	12,1
Gem. reistijd – GRENSPAAL12	10,9	14,3	17,2

Tabel 8: Vergelijking van de gemiddelde reistijden met het openbaar vervoer

Reistijd met het OV (min)	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
Gem. reistijd – REGIETAFEL	39,3	39,7	40,6
Gem. reistijd – GRENSPAAL12	31,0	37,0	47,0

Tabel 9: Vergelijking van de gemiddelde en maximale reistijden van ambulances

Reistijd ambulances (min)	NU	Heerlen Hoogcomplex	Sittard-Geleen Hoogcomplex
Gem. reistijd – REGIETAFEL	22,8	23,0	24,4
Gem. reistijd – GRENSPAAL12	20,8	23,7	25,3
Max. reistijd – REGIETAFEL	Onbekend	36,0	40,0
Max. reistijd – GRENSPAAL12	36,0	38,0	41,0

6.2 Grote verschillen in de gemiddelde reistijdtoename

Er zijn echter wel verschillen in de mate waarin de bereikbaarheid beter is. Beide rapporten geven aan dat de huidige reistijd met de auto op dit moment gemiddeld 11 minuten is, maar de toename is volgens ons een stuk hoger (zie tabel 7). Dezelfde conclusie kan getrokken worden over de bereikbaarheid met het openbaar vervoer (tabel 8).

6.3 Wij bereken de gemiddelde reistijdtoename voor alle inwoners van het zorggebied

Het onderzoeksbureau Gupta Strategists, dat in opdracht van de regietafel heeft berekend wat de gemiddelde reistijd is voor particulieren, heeft gebruik gemaakt van informatie over de herkomst van patiënten. Zo was het voor hun mogelijk om te komen tot een gewogen gemiddelde, waarin ook de werkelijke afname van de zorg van het Zuyderland (peiljaar 2022) was verwerkt.

Niet alleen hadden wij geen toegang tot deze data, maar wij zijn ook van mening dat, in het effect van de sluiting van voorzieningen, alle inwoners van het zorggebied meetellen en niet alleen de inwoners die hier in 2022 gebruik van hebben gemaakt, hetgeen het uitgangspunt was voor de analyse die Gupta Strategists heeft gedaan. In het zorggebied wonen ruim 400.000 (potentiële) patiënten en bezoekers van patiënten die toegang nodig hebben tot een SEH, OK, IC, geboortecentrum en beddenhuis.

6.4 Wij berekenen de bereikbaarheid met OV op buurtniveau

De bereikbaarheid van de locatie in Sittard-Geleen is met het openbaar vervoer erg laag en laat zien dat zeker 30% van de inwoners van het zorggebied meer dan een uur onderweg is om hier te komen. Dit in tegenstelling tot de locatie in Heerlen, waar 98% van de inwoners in het zorggebied er binnen 60 minuten kan zijn. Dat verschil in bereikbaarheid met het OV konden wij in beeld brengen, doordat wij de reistijd met het OV op buurtniveau hebben bepaald. Voor bijna 500 locaties in Zuid-Limburg is bepaald hoe lang men erover doet om op één van beide locaties van het Zuyderland te komen.

Gupta Strategists heeft gerekend met de reistijd met het openbaar vervoer op gemeenteniveau, nabij een voorziening als een kerk of gemeentehuis. Omdat de reistijden binnen een gemeente grote verschillen kent, is het onderzoek van de regietafel hierin enigszins beperkt geweest en de bereikbaarheid met het openbaar vervoer overschat. Dit uit zich met name in de gemiddelde reistijd (toename). Zij komen uiteindelijk wel tot dezelfde conclusie; de bereikbaarheid met het OV is erg laag en de locatie in Sittard-Geleen is minder goed bereikbaar dan de locatie in Heerlen.

6.5 Bereikbaarheidsnorm van 45-minuten wordt niet overschreden door ambulances

Dit onderzoek bevestigt de conclusie dat de bereikbaarheidsnorm van 45 minuten voor ambulances niet wordt overschreden. Er zijn kleine verschillen in de gemiddelde toename van de reistijd tussen de methodiek van Gupta Strategists en Grenspaal12 (zie tabel 9), maar deze zullen met name toe te schrijven zijn aan de wijze waarop het gewogen gemiddelde is bepaald (werkelijk gereden ritten versus inwonersaantallen).

6.6 De reiskosten nemen aanzienlijk toe

In het rapport van de regietafel wordt niet gesproken over de reiskosten van de patiënten of bezoekers van patiënten, terwijl dit wel degelijk (maatschappelijke) kosten zijn die toenemen als gevolg van de centralisatie van voorzieningen op één locatie. Onafhankelijk van op welke locatie dit zal zijn, inwoners in het zorggebied worden belast met extra reiskosten en dit kan zorgmijding in de hand werken. De maximale toename (enkele reis) in reiskosten bedraagt €5,50 met de auto en zelfs €9,30 euro met het openbaar vervoer.